

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหวด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดปราจีนบุรี
ชื่อนักศึกษา	สมพล ชีวะประเสริฐ
รหัสประจำตัว	54B73330209
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.บุญเรือง ศรีเหรียญ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหวด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดปราจีนบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหวด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดปราจีนบุรี 3) เพื่อเสนอตัวแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหวด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 450 คน จากผู้นำชุมชนในพื้นที่อ่อนไหวประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้นำศาสนา และกลุ่มประชาชนชาวบ้าน โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิและการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 43 คน จากผู้นำชุมชนในพื้นที่อ่อนไหว ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 10 คน กลุ่มผู้นำชุมชน 10 คน กลุ่มผู้นำศาสนา 8 คน และกลุ่มประชาชนชาวบ้าน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลจากการตีความเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหวด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดปราจีนบุรีโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.86$, S.D. = 0.50) และเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ ด้านความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ด้านการเป็นนักประชาธิปไตย ด้านการประชาสัมพันธ์และสื่อสาร ด้านพัฒนาตามหลักชุมชนเข้มแข็ง และด้านปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหวด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย (1) ปัจจัยสภาพพื้นที่ศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.56) และเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่า ด้านการพัฒนาพื้นที่ และด้านการกำหนดพื้นที่สาธารณะ (2) ปัจจัยการพัฒนาชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.86$, S.D. = 0.54) และเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านพัฒนาพื้นที่ของประชาชน ด้านความร่วมมือในการพัฒนา ด้านพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และด้านพัฒนาเศรษฐกิจ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพล

ต่อประสิทธิผลเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยบางส่วน ดังนี้ (1) ปัจจัยการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่า ($\beta = 0.29$) (1) ปัจจัยการพัฒนาชุมชนโดยความร่วมมือของประชาชน ($\beta = 0.22$) และ (3) ปัจจัยการพัฒนาพื้นที่ ($\beta = 0.18$) โดยปัจจัยทั้งสามสามารถอธิบายความผันแปรของภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหวได้ร้อยละ 40 ($R^2 = 0.40$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) เสนอตัวแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหวด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งได้ข้อสรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิจัยเชิงปริมาณ รวมถึงการตรวจสอบและยืนยันตัวแบบโดยผู้ให้สำคัญ 10 คน ดังนี้ (1) ปัจจัยนำเข้า โดยประกอบด้วย ด้านการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่า และด้านความร่วมมือของประชาชนในรูปเครือข่ายภาคประชาสังคม (2) ปัจจัยกระบวนการ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหว 7 ด้าน ประกอบด้วย ตัวแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหว คือ DURCARD มีความหมาย ดังนี้ D= การพัฒนา (Development), U= ความเข้าใจ (Understanding), R=ความสัมพันธ์ (Relationship), C=ตรวจสอบได้ (Check), A=การโฆษณาประชาสัมพันธ์ (Advertise), R=กฎระเบียบ (Regulations) and D= ประชาธิปไตย (Democracy) และ (3) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรโดยสถาบันการศึกษาต่างๆ ในพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน โดยใช้ตัวแบบ DURCARD เป็นต้นแบบในการพัฒนา

GRAD VRU

Thesis Title	Appropriate Leadership for Sensitive Area Community Development of Forest Resources and Environment Management in Nakhon Ratchasima and Prachin Buri Provinces
Student	Sompol Cheevaprasert
Student ID	54B73330209
Degree	Doctor of Public Administration
Field of Study	Public Administration
Thesis Advisor	Professor Dr.Boonton Dockthaisong
Thesis Co-Advisor	Dr.Boonrueng Sriharun

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the appropriate leadership for sensitive area community development of forest resources and environment management in Nakhon Ratchasima and Prachin Buri provinces, 2) study the factors affecting the appropriate leadership for sensitive area community development of forest resources and environment management in Nakhon Ratchasima and Prachin Buri provinces, and 3) to propose an appropriate leadership model for sensitive area community development of forest resources and environment management in Nakhon Ratchasima and Prachin Buri provinces. Mixed methods of research, quantitative and qualitative were applied. The quantitative research was done using a sample of 450 respondents from the community leaders in sensitive areas consisting of executives in Local Administrative Organizations, community leaders, religious leaders, and indigenous philosophers. The sample was selected by stratified random sampling and simple random sampling. The tool for data collection was a 4-level rating scale questionnaire. The statistics for data analysis were percentage, average, standard deviation, and multiple regression analysis. The qualitative research involved 43 key informants purposely selected from community leaders in sensitive areas and consisted of 10 executives in Local Administrative Organizations, 10 community leaders, 8 religious leaders, and 15 indigenous philosophers. The tool for data collection was a structured interview and the data were analyzed by content interpretation.

The research results show that:

1) The appropriate leadership for sensitive area community development of forest resources and environment management in Nakhon Ratchasima and Prachin Buri provinces was, overall and for each aspect, at a high level ($\bar{X} = 2.86$, S.D. = 0.50). Ranking each aspect from a highest to lowest mean we have: the aspect of human relations, the aspect of knowledge and understanding, the aspect of transparency and check, the aspect of democracy, the aspect of public relations and communication, the aspect of development based on community strength and the aspect of rigorous legal practices.

2) The factors affecting the appropriate leadership for sensitive area community development of forest resources and environment management in Nakhon Ratchasima and Prachin Buri provinces were composed of (1) the factor of the studied area, which was overall and for each aspect at a high level ($\bar{X} = 2.84$, S.D.=0.56). Ranked from a highest to lowest mean were the aspect of natural resource prevention, the aspect of cessation of forest destruction, the aspect of area development and the aspect of identification of public area (2) the factor of community development was, overall and for each aspect also at a high level ($\bar{X} = 2.86$, S.D. = 0.54). From highest to lowest mean, they were the aspect of area development, the aspect of cooperation in development, the aspect of information technology development, the aspect of natural resources and environment management and the aspect of economic development. The factors affecting the effectiveness that ranked from the high partial regression coefficient as (1) the factor of cessation of forest destruction ($\beta = 0.29$) (2) the factor of community development by the cooperatives of people ($\beta = 0.22$) and (3) the factor of area development ($\beta = 0.18$). These three factors explained at 40.00 percent ($R^2 = 0.40$) of the appropriate leadership for sensitive area community development at a statistical significance of 0.05.

3) The proposed appropriate leadership model for sensitive area community development of forest resources and environment management in Nakhon Ratchasima and Prachin Buri provinces as summarized from in-depth interviews and the quantitative research as well as examined and confirmed model by 10 key informants has the following as (1) the factor of inputs; composed of the aspect of area development for sustainable tourist destinations, the aspect of cessation of forest destruction and cooperatives of people relying on civil society networks (2) the factor of process; composed of appropriate leadership for community development in sensitive areas following the DURCARD model namely, D= Development, U= Understanding, R= Relationship, C= Check, A= Advertise, R= Regulations and D= Democracy and (3) guidelines to develop the curriculum for education institutions in similar contexts based on the DURCARD model as a prototype of development.

GRAD VRU